

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 391/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om återinlösen av strategiskt betydelsefulla markområden och fastigheter i statens ägo och om ändring av ägarlagstiftningen så att den blir reciprocitetsprincipen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 391/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Timo Heinonen/saml m.fl.:

Är regeringen beredd att vidta åtgärder för att de fastigheter och markområden som är av strategisk betydelse eller annars med tanke på säkerheten ska kunna återlösas till staten och

är regeringen beredd att uppdatera ägarlagstiftningen så att endast medborgare i sådana länder i vilkas hemland också finländarna har motsvarande äganderätt kan äga fastigheter i Finland?

Som svar på denna fråga anför jag följande:

Lagarna för att möjliggöra övervakning av fast egendom har varit i kraft sedan den 1 januari 2020. De viktigaste lagarna i denna helhet är lagen om tillståndsplikt för vissa fastighetsförvärv (470/2019 rd), lagen om statens förköpsrätt på vissa områden (469/2019 rd) samt lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för säkerställande av den nationella säkerheten (468/2019 rd). Helheten har gett myndigheterna medel att vid behov ingripa på olika sätt i fastighetsinnehav som hotar Finlands säkerhet och samtidigt har myndigheternas lägesbild förbättrats avsevärt i synnerhet när det gäller fastighetsinnehav utanför EU/EES-området på olika håll i Finland.

Fastigheter kunde köpas fritt, utan förhandskontroll, på olika håll i Finland, av vem som helst i cirka två tioårsperioder. Om någon av dessa fastigheter visar att Finlands säkerhet äventyras, kan man ingripa i dessa fastigheter genom en lag om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för säkerställande av den nationella säkerheten. Denna lag tillämpas på inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter i syfte att trygga landets försvar, den territoriella integriteten, den inre säkerheten, ledningen av staten, gränssäkerheten, gränskontrollen, försörjningsberedskapen, funktionen hos den infrastruktur som är nödvändig för samhället eller något annat med dessa jämförbart samhälleligt intresse. Det ministerium till vars ansvarsområde det hör att

trygga ovan nämnda intresse bereder vid behov ett inlösningsbeslut. Sålunda kan försvarsministeriet inleda inlösen i fall som gäller landets försvar och territoriella integritet.

Försvarsmakten och andra säkerhetsmyndigheter har en lägesbild av de innehav som finns kring deras egna objekt, och utifrån denna lägesbild vidtas också icke-offentliga åtgärder för att skydda objekten från fall till fall. Dessutom kan dessa åtgärder vid behov kompletteras genom gällande lagstiftning, om det hot som en fastighet i grannskapet utgör är verkligt och äkta. Vid bedömning av hotpotentialen granskas alltid ägaren, placeringen och verksamhet som fastigheten möjliggör som helhet. De behöriga ministerierna vidtar behövliga åtgärder, inkl. inlösen, i situationer där hotet kan konstateras på ett sådant sätt att det i eventuella besvärprocesser finns grund för åtgärderna som håller.

Det är också viktigt att identifiera att fast egendom inte ägs i så stor utsträckning av utlänningar runt strategiska objekt som det ibland lyfts fram i offentligheten. Beaktansvärt är också att en fastighet inte behöver ägas t.ex. för olaglig underrättelseinhämtning, utan den kan utövas också genom utarrendering av fastigheten eller genom att i övrigt förvalta fast egendom. Ett viktigt skydd av strategiska objekt är också ett noggrannare skydd av geografisk information än för närvarande. Nuförtiden finns t.ex. många funktioner som är kritiska med tanke på samhällets funktion, såsom de exakta geografiska data för eldistributionsnätet, fritt tillgängliga på internet på aktörernas webbplatser.

Frågan om det ömsesidiga ägandet av fastigheter är intressant, men i praktiken ytterst svår att administrera och verifiera. Det är klart att om Finland stiftade en sådan lag, skulle den sannolikt i någon mån minska fastighetsköpet, men också för närvarande är cirka 80 procent av dem som ansöker om tillstånd för sin fastighetsanskaffning redan permanent bosatta i Finland med stöd av uppehållstillstånd och handeln med sådana personer kan inte begränsas med stöd av den lika-behandling som förutsätts i Finlands lagar endast på den grunden att deras hemland inte nödvändigtvis tillåter fastighetsaffärer för finländare. Dessutom kan vissa länder föreskriva om motsvarande rätt i sitt eget land för att göra det möjligt för sina medborgare att bedriva fastighetshandel för finländare utan att finländarna i verkligheten någonsin skulle kunna köpa det önskade objektet på ömsesidig basis i dessa länder, t.ex. på grund av olika snabbt växlande och svårtolkade begränsningar, som däremot inte är möjliga i en rättsstat som Finland.

Försvarsministeriet kommer under hösten 2022 att till riksdagen överlämna en regeringsproposition med förslag av skärpningar till lag om tillståndsplikt för vissa fastighetsförvärv och lag om statens förköpsrätt inom vissa områden. Målet är att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2023. Dessutom finansierar försvarsministeriet forskningsprojektet om andra former av besittning av fast egendom för att granska om dessa andra former av besittning, såsom uthyrning, i framtiden kan övervakas på samma sätt som ägandet av fast egendom.

Helsingfors 5.8.2022

Försvarsminister Antti Kaikkonen